

РОЗМЕЖУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ І КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ

Довгейко О. С.

студентка магістратури ФСП НТУУ «КПІ»

Стаття присвячена правовій проблемі розмежування адміністративних і кримінальних проступків, яка тягне за собою реформування відповідних галузей.

Було досліджено інститут адміністративної відповідальності та критерії його розмежування з інститутом кримінальної відповідальності. Висвітлено питання проблем реформування інституту кримінальної відповідальності, оскільки відповідальність за вчинення кримінального проступку, за своєю природою, не повинна тягти за собою судимості та зауважено доцільність формування і запровадження концепції "кримінального проступку".

Були розроблені та запропоновані основні критерії розмежування адміністративних і кримінальних проступків.

Статья посвящена правовой проблеме разграничения административных и криминальных проступков, которая тянет за собой реформирование соответствующих отраслей.

Был исследован институт административной ответственности и критерии его разграничения с институтом криминальной ответственности. Отражен вопрос проблем реформирования института криминальной ответственности, поскольку ответственность за совершение криминального проступка, по своей природе, не должна тянуть за собой судимость, а также замечена целесообразность формирования и внедрения концепции "криминального проступка".

Были разработаны и предложены основные критерии разграничения административных и криминальных проступков.

The article is devoted the legal problem of differentiating of administrative and criminal misconducts, which results in reformation of the proper industries.

The institute of administrative responsibility and criteria of his differentiating was investigational with the institute of criminal responsibility. The question of problems of reformation of institute of criminal responsibility is reflected, as responsibility for the feasance of criminal misconduct, on the nature, must not result in previous conviction and expedience of forming and introduction of conception of "criminal misconduct is noticed".

Were developed and offered basic criteria of differentiating of administrative and criminal misconducts.

Ключові слова: адміністративний проступок, «кримінальний проступок», критерії розмежування, кваліфікуючі ознаки, реформування.

Адміністративне право складається з окремих інститутів, які, в свою чергу, тісно пов'язані з правовідносинами, що регулюються іншими галузями права. Так, інститут адміністративної відповідальності має багато спільного з інститутами кримінального законодавства. Тому реформування адміністративної відповідальності тягне за собою необхідність відповідних змін і в кримінальному праві.

Одним з перших у новітній історії українського адміністративного права до характеристики адміністративного проступку звернувся професор І.П. Голосніченко в монографії „Попередження корисливих проступків засобами адміністративного права” (1991 р.). Свою увагу він зосередив на визначенні місця адміністративного проступку серед інших видів протиправної поведінки, розпочав дискусію щодо співвідношення суспільної небезпеки та шкідливості в ознаках адміністративного делікту, здійснив аналіз фактору небезпечності суб'єкта правопорушення як одного з критеріїв розмежування адміністративних проступків і злочинів. Поняття „шкідливість”, на думку вченого, виступає в ролі родового щодо поняття „небезпечність”. Проступки мають різний ступінь шкідливості, який може підвищуватись і сягати нової якості – суспільної небезпечності [1].

Питання «кримінального проступку» на сьогоднішній день вважається досить проблематичним, тим більше, що вже прийнятий новий Кримінальний кодекс. При запровадженні інституту кримінального проступку необхідне реформування інституту кримінальної відповідальності, оскільки відповідальність за вчинення кримінального проступку, за своєю природою, не повинна тягти за собою судимості. До того ж, за вчинення кримінального проступку повинні бути передбачені більш м'які санкції порівняно з покаранням за злочини.

Традиційно адміністративні і кримінальні проступки розмежовують за ознакою суспільної небезпечності та зважаючи на галузі права. Одночасно існує точка зору щодо наявності в адміністративних проступків такої ознаки як шкідливість, а якщо соціальна шкідливість правопорушення досягає рівня суспільної небезпеки, то воно є злочином. Але з нашої точки зору таке розмежування є недостатнім.

Деякі вчені наголошують, що для встановлення критеріїв розмежування злочинів і адміністративних деліктів значну роль відіграє склад діяння. Як вважає О.М. Трайнін, складні й тонкі питання про межу між злочином, з одного боку, адміністративним правопорушенням і дисциплінарним проступком – з іншого, можуть бути вирішені насамперед за допомогою аналізу та чіткого формулювання складу злочину [4]. Саме склад правопорушення виконує розмежувальну функцію, за допомогою якої ознаки складів відмежують злочини від діянь, які ними не є. [2]. На думку інших учених, адміністративна преюдиція виступає як зрозумілий та ефективний критерій відмежування адміністративної відповідальності від кримінальної, а повна відмова від неї є помилкою [3].

Визначення змісту оціночних ознак створює певні труднощі при вирішенні питання про ступінь суспільної небезпечності вчинених дій, а відтак, і питання про визнання їх злочинами чи іншими правопорушеннями.

Найчастіше виникає питання про відмежування злочинів від адміністративних правопорушень. Критерії розмежування адміністративних і кримінальних проступків можна визначити виходячи з:

- 1) субєкта правопорушення;
- 2) виду об'єкта правопорушення;
- 3) розміру заподіяної шкоди та наслідків правопорушення;
- 4) ступеню суспільної небезпечності ;
- 5) вартості предмета правопорушення;
- 6) наслідки правопорушення (відсутність тяжких наслідків);
- 7) суворості та виду стягнень, що накладаються;
- 8) кола осіб (органів), які уповноважені розглядати такі справи.

На ступінь суспільної небезпечності вчиненого діяння значною мірою впливають форма і вид вини, мотив і мета вчинення суспільно небезпечних дій.

Раніше кваліфікуючими ознаками, що давали змогу відмежувати адміністративне правопорушення від злочину, були повторність, неодноразовість, систематичність здійснення адміністративних правопорушень за умови застосування за їх вчинення адміністративних стягнень. Іншими словами, вперше вчинене правопорушення, передбачене відповідною нормою права, спричиняло адміністративну відповідальність, а повторне вчинення аналогічного правопорушення — відповідальність, передбачену кримінальним законодавством.

Однак Кримінальний кодекс України від 1 квітня 2001 р. уже не містить таких складів, і повторне, кількаразове, злісне чи систематичне вчинення адміністративних правопорушень не може перетворити ці правопорушення та злочини і зумовити кримінальну відповідальність, хоча раніше повторне дрібне хуліганство, повторне керування транспортними засобами в стані сп'яніння, систематичне порушення правил адміністративного нагляду, злісне порушення правил паспортної системи, злісне порушення іноземними громадянами й особами без громадянства правил перебування в нашій країні, правил транзитного проїзду і деякі інші дії вважалися злочинними.

На сучасному етапі ми спостерігаємо, що у ряді випадків, прогалини у законодавстві ускладнюють розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності, що негативно позначається на практиці їх застосування. Основним напрямом подолання даної проблеми ,з нашої точки зору, є доцільність формування і запровадження концепції "кримінального проступку".

Література:

1. Голосніченко І.П. Попередження корисливих проступків засобами адміністративного права. – Вища школа, 1991. – С. 3-5.
2. Дробот. В.П. О возвращении административной преюдиции в Уголовный кодекс Украины // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ. - 2006. - № 4. – С. 146.
3. Назаренко Д.О. Про співвідношення кримінальної й адміністративної відповідальності за порушення правил адміністративного нагляду / Кримінальний кодекс України 2001 р.:

ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 3(11)2011

проблеми застосування і перспективи удосконалення. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (7 – 8 квітня 2006 р.). – Львів, 2006. – С. 158.

4. Трайнин А.Н. Общее учение о составе преступления. - М., 1957. – С. 54.